

Etelä-Savon sosiaali- ja terveystalvelujen kuntayhtymä Essote
Kirjaamo
Porrassalmenkatu 35-37
50100 Mikkeli

ESSOTEN MIELENTERVEYS- JA PÄIHDEPALVELUJEN JATKOVALVONTA

Aluehallintovirasto käynnisti 17.9.2020 Etelä-Savon sosiaali- ja terveystalvelujen (Essote) mielenterveys- ja päihdepalvelujen (Mipä-palvelut) jatkovalvonnan 29.7.2020 valvontapäätöksen (ISAVI/2297/2019) mukaisesti. Mipä-palvelujen valvontakokous järjestettiin etäkokouksena 29.10.2020.

Asian selvittäminen

Asian ratkaisu perustuu

-Etelä-Savon sosiaali- ja terveystalvelujen kuntayhtymän

15.10.2020 antamaan selvitykseen, jonka liitteenä ovat

- 15.10.2020 Muistutukset ja vastineet Mipä-palveluissa
- 15.10.2020 Haitta- ja vaaratapahtumailmoitukset Mipä-palveluista 1.7.2020-30.9.2020
- 15.10.2020 Ohje pakkotoimien ja rajoitusten ilmoittamiseen
- 15.10.2020 Kuvaus läheteiden käsittelyprosessista Mipä-palveluissa
- 23.10.2020 saapuneeseen täydennykseen lääkäripalveluita koskevaan kysymykseen
- 16.12.2020 pidettyyn valvontakokoukseen ja siitä 29.10.2020 laadittuun tarkastuskertomukseen

ITÄ-SUOMEN ALUEHALLINTOVIRASTO

Postiosoite: PL 2, 13035 AVI | Käyntiosoite: Raatihuoneenkatu 5, Mikkeli

puh. 0295 016 800
kirjaamo.ita@avi.fi
www.avi.fi

Kuopion toimipaikka
Piispankatu 1

Joensuun toimipaikka
Torikatu 36 C

- 22.2.2021 päivättyyn otteeseen Etelä-Savon sosiaali- ja terveystalvelujen kuntayhtymän hallituksen päätöksestä 18.2.2021 koskien Itä-Suomen aluehallintoviraston selvityspyyntöä
- liitteenä oleviin pyydettyihin potilasasiakirjoihin ja Essoten 24.8.2018 päivitettyyn toimintaohjeeseen "Psykiatrisen potilaan itsemääräämisoikeutta rajoittavat hoitotoimenpiteet Moislon sairaalassa".

Ratkaisu

1. Itä-Suomen aluehallintovirasto kehottaa Etelä-Savon sosiaali- ja terveystalvelujen kuntayhtymää ilmoittamaan lääkäreiden virkasuhteisuuden aluehallintovirastolle mielenterveyslain 22 f §:n edellyttämissä ilmoituksissa mielenterveysasetuksen liitteessä olevan kaavan mukaisesti. Aluehallintovirasto toteaa, että muutoin ohjeet ja käytännöt mielenterveyslain 9 c §:n ja 11 §:n mukaisissa virkasuhteesta edellyttävissä toimenpiteissä ovat lainmukaisia.
2. Aluehallintovirasto kehottaa Etelä-Savon sosiaali- ja terveystalvelujen kuntayhtymän mielenterveys- ja päihdepalvelujen vastuuhenkilöitä vastaisessa toiminnassaan varmistamaan, että muistutusvastaukset ovat potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain mukaisia siten, että muistutusvastaus on perusteltu asian laadun edellyttämällä tavalla.
3. Aluehallintovirasto toteaa Etelä-Savon sosiaali- ja terveystalvelujen kuntayhtymän mielenterveys- ja päihdepalvelujen toiminnassa ja potilaiden ohjautumisessa hoitoon tapahtuneen selkiytymistä. Aluehallintovirasto kehottaa mielenterveys- ja päihdepalveluja varmistamaan tulevassa toiminnassaan, että lähetekäytännöt ovat Sosiaali- ja terveysministeriön yhtenäisen kiireettömän hoidon ohjeistuksen mukaisia ja palvelevat potilaan ohjautumista

perus- tai erikoistason hoitoon. Asiaa seurataan ohjaus- ja arviointikäynnillä 12.5.2022.

4. Aluehallintovirasto kehottaa Etelä-Savon sosiaali- ja terveystalvelujen kuntayhtymän hallitusta huolehtimaan siitä, että Essote yhdessä Pieksämäen kaupungin kanssa suunnittelee ja kehittää erikoissairaanhoidon siten, että se muodostaa perusterveydenhuollon kanssa toiminnallisen kokonaisuuden ja että kaikille sairaanhoitopiirin jäsenkuntien asukkaille järjestetään palvelut terveydenhuoltolain perusteella samojen periaatteiden mukaisesti.

Asia ei anna aluehallintovirastossa aihetta enempiin toimenpiteisiin.

Ratkaisun perustelut

Sovellettavat oikeusohjeet

ks. Liite 1.

Asian arviointi 15.10.2020 selvitysten, 29.10.2020 valvontakokouksen ja 22.2.2021 lisäselvityksen pohjalta

1. Erityisten rajoitusten käyttö Moision sairaalassa, erityisten rajoitusten määrääjien virkasuhteisuuden varmistaminen, rajoitusten käytön ilmoittamisen käytännöt ja voimassa oleva itsemääräämisoikeuden rajoittamisen ohjeistus

Erityisten rajoitusten käyttö Moision sairaalassa

Aluehallintovirasto totesi erityisesti sitomisen käytössä Moision sairaalassa tapahtuneen v. 2020 huomattavaa nousua aiempaan verrattuna. Selvitysten mukaan vuosi 2020 ollut poikkeuksellinen potilaiden vaikeahoitoisuuden näkökulmasta. Tilanne on vaikuttanut erityisten rajoitusten käytön lisääntymiseen em. toimenpiteistä huolimatta. Sidontaeristysten

määrän nousua selittää muutaman yksittäisen potilaan vaikea psyykkinen tilanne, joka on edellyttänyt paljon tahdosta riippumattomia hoitotoimia ja myös siirtoja Niuvanniemen sairaalaan. Ylilääkäri Häkkinen toi esille valvontakokouksessa, että paitsi potilaalle, rajoitetoimet ovat henkisesti raskaita myös henkilöstölle ja sitovat huomattavasti henkilökuntaa.

Aluehallintovirasto toteaa, että erityisten rajoitusten käyttöön on Moision sairaalassa kiinnitetty huomiota ja pyritty turvaamaan potilaiden hoitoa esim. vierihoitoa kehittämällä.

Aluehallintovirasto seuraa jatkuvasti saamiaan ilmoituksia erityisten rajoitusten käytöstä Moision sairaalassa. Erityisten rajoitusten käyttöä vuosina 2021 ja alkuvuonna 2022 tarkastellaan ohjaus- ja arviointikäynnillä 12.5.2022.

Erityisten rajoitusten määrääjien virkasuhteisuuden varmistaminen ja rajoitteiden käytön ilmoittamisen käytännöt

Valvontakokouksessa 29.10.20202 tuli esille, että sairaalassa on vain kaksi virkalääkäriä. Aluehallintovirasto pyysi sen vuoksi lisäselvitystä, miten nykyisessä tilanteessa pystytään toteuttamaan potilaan tarkkailuun asettaminen ja hoitoon määrääminen mielenterveyslain mukaisesti. Mielenterveyslain 23 a §:n mukaisesti tarkkailuun ottaminen ja tarkkailulausunnon antaminen hoitoon määräämisestä sekä hoidon jatkamisesta ja mielenterveyslain 4 a luvussa tarkoitetuista rajoitustoimenpiteistä päättäminen edellyttävät virkasuhdetta.

Essoten 22.2.2021 antaman selvityksen mukaan kaikki päivystystyötä Moision sairaalassa tekevät lääkärit ovat olleet ja ovat jatkossakin virkasuhteisia. Essote käyttää omien virkalääkäreiden lisäksi päivystyksen apuna ulkopuolisia psykiatreja ja psykiatriaan perehtyneitä lääkäreitä, joille tehdään päivystyksen ajalle lyhyitä virkamääräyksiä. Selvityksen mukaan sairaalan ylilääkäri tulee tarvittaessa paikalle tekemään hoitoonmääräämispäätöksiä, mikäli pitkien arkipyhien tilanteessa tulee tarve päätösten tekoon.

Valvontakokouksen jälkeen aluehallintovirasto pyysi selvitystä siitä, miten Essote toimii jatkossa, jotta mielenterveyslain 22 f §:n mukaisesta ilmoituksesta aluehallintovirastolle selviää mielenterveyslain 4 a luvussa tarkoitetuista rajoitetoimenpiteistä päättävien lääkäreiden virkasuhteisuus. Aluehallintovirasto pyysi myös toimittamaan mielenterveyslain 22 k §:n 1 momentissa tarkoitettut, tällä hetkellä voimassa olevat ohjeet potilaan itsemääräämisoikeuden rajoituksista, koska aiempi selvitys 15.10.2022 käsitti pyydetyn sijasta ohjeen pakkotoimien ja rajoitusten ilmoittamisesta.

Essoten 22.2.2021 antaman selvityksen mukaan kaikki rajoitetoimenpiteistä päättävät lääkärit ovat olleet ja tulevat olemaankin virkasuhteessa. Selvityksen mukaan jatkossa aluehallintovirastolle tehtävät ilmoitukset kulkevat vielä vastaavan ylilääkärin tai sairaalan ylilääkärin kautta, joka vahvistaa ilmoituksen oikeellisuuden allekirjoituksellaan. Aluehallintovirasto toteaa, että ylilääkärin allekirjoitus ilmoituksen varmennuksena on suotavaa, joskaan ei välttämätöntä. Aluehallintovirasto toteaa, että mielenterveysasetuksen (1582/2015) mukaisessa kaavassa edellytetään ilmoituksen yhteydessä jokaisen rajoitteen määränneen lääkärin nimen, yksilöintinumeron ja virkasuhteisuuden ilmoittamista, joten yleisluontoinen ilmoitus kaikkien lääkäreiden virkasuhteisuudesta ei ole riittävä.

Edellä olevan perusteella aluehallintovirasto kehottaa Etelä-Savon sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymää ilmoittamaan lääkäreiden virkasuhteisuuden aluehallintovirastolle mielenterveyslain 22 f §:n edellyttämissä ilmoituksissa mielenterveysasetuksen liitteessä olevan kaavan mukaisesti. Aluehallintovirasto toteaa, että muutoin ohjeet ja käytännöt mielenterveyslain 9 c §:n ja 11 §:n mukaisissa virkasuhdetta edellyttävissä toimenpiteissä ovat asianmukaisia.

Itsemääräämisoikeuden rajoittamisen ohjeistus

Aluehallintovirasto toteaa, että mielenterveyslain 22 k §:n 1 momentissa tarkoitetut ohjeet potilaan itsemääräämisoikeuden rajoituksista ovat sisällöltään asianmukaiset.

Itsemääräämisoikeuden ohjeessa viitataan vanhaan, aluehallintoviraston edeltäjän lääninhallituksen vuonna 2005 antamaan ohjeistukseen. Aluehallintoviraston tuorein ohjekirje ISAVI/285/2018 on mainittu lähteissä. Ohjeen päivitystarvetta arvioidessa on huomioitava, että itsemääräämisoikeuden lainsäädäntö on uudistumassa.

2. Muistutukset ja muistutusvastaukset

Essote antoi 15.10.2022 selvityksen riippuvuusvastaanoton, Moision sairaalan, akuuttityöryhmän, Mipä-peruspalvelujen vastaanoton sekä psykoosityöryhmän ja psykiatrian vastaanoton toimintaa koskevista viimeksi tulleesta muistutuksista ja niihin annetuista vastauksista. Vanhuspsykiatrian työryhmään ei ollut tullut muistutuksia.

Kokouksessa 29.10.2020 Essoten johtajaylilääkäri Jarmo Koski esitteli muistutusten ja kanteluiden tilannetta mipä-palveluissa. Kosken näkemyksen mukaan muistutusten määrä oli mipä-palveluiden käyntimääriin ja potilaiden hoitovolyymiin suhteutettuna hyvä. Kanteluita Itä-Suomen aluehallintovirastoon oli Kosken mukaan tehty vuosina 2017-2020 kuusi kappaletta. Aluehallintovirasto toi keskustelussa esille, että sen käsityksen mukaan kanteluiden määrä poikkeaa tässä ilmoitetusta.

Aluehallintovirasto toteaa, että vuosina 2019-2020 Itä-Suomen aluehallintovirastoon tuli kymmenen Essoten mielenterveys- ja päihdepalveluita koskevaa kantelua, joista viisi siirrettiin käsiteltäväksi muistutusmenettelyssä. Näiden lisäksi vireillä oli kaksi aiempaa kantelua ja Valvirassa ainakin yksi kantelu. Lisäksi vuonna 2019 vastaanotettiin kaksi etälääkärin osaamista ja neuropsykiatrista diagnostiikkaa sekä etäyhteyden

toimivuutta koskevaa epäkohtailmoitusta sekä huoli-ilmoitus koskien kuntoutusohjaajan viran osa-aikaisuutta ja potilaiden mahdollisuudesta saada kuntoutusohjausta.

Aluehallintovirasto toteaa, että selvityksessä mukana olevat muistutusvastaukset oli annettu potilaslain edellyttämässä kohtuullisessa ajassa, n. neljän viikon kuluessa muistutuksen saapumisesta. Sen sijaan muistutusvastausten laadussa todetaan horjuvuutta. Osassa ratkaisuja oli potilaan esille tuomia asioita jätetty huomiotta (esimerkiksi työkyvyn selvittäminen, lääkärin käytös, ADHD-lääkityksen saaminen, katkaisuhuoltoon tietyssä tilanteessa pääseminen). Aluehallintovirasto toteaa lisäksi, että selvitykseen liittyvissä muistutusvastauksissa saatettiin käyttää yksiköistä niiden virallisista nimistä poikkeavia nimityksiä. Käytetystä termistä ei esimerkiksi voinut päätellä, oliko valituksessa kyse Setrikadulla toimivasta perusterveydenhuollon mielenterveys- ja päihdevastaanoton vai erikoissairaanhoidon psykiatrian vastaanoton toiminnasta. Aluehallintovirasto toteaa, että muistutusvastauksissa olisi asianmukaista käyttää mielenterveys- ja päihdepalvelujen eri toimintamuodoista niiden virallisia nimiä ja ottaa huomioon aluehallintoviraston antama ohjeistus. Aluehallintovirasto on ohjeistanut alueensa sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköitä sosiaali- ja terveydenhuollon muistutusmenettelyssä noudatettavista toimintatavoista 21.12.2020 (ISAVI/9537/2020) (Liite 3).

Edellä olevan perusteella aluehallintovirasto kehottaa Essoten mielenterveys- ja päihdepalvelujen vastuuhenkilöitä vastaisessa toiminnassaan varmistamaan, että muistutusvastaukset ovat potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain mukaisia siten, että muistutusvastaus on perusteltu asian laadun edellyttämällä tavalla.

3. Lähetteen käsittelyn prosessi mielenterveys- ja päihdepalveluissa

Lähetteitä käsittelee selvityksen mukaan viisi lääkäriä. Ylilääkäri Hoberg käsittelee avohoitoon Mikkelin perus- ja erikoistason Setrikadulla sijaitseviin yksiköihin tulleet lähetteet ja ohjaa potilaan joko psykiatrin/lääkärin käynnille. Lähetteiden sisällöllisen tason Hoberg arvioi vaihtelevaksi. Mikäli potilasasia on kiireellinen, lähete ohjataan tarvittaessa akuuttityöryhmään tai arviointisairaanhoidajalle tarkennettuun hoitotarpeen arvioon tai suoraan hoitosuhdekäyntien aloitukseen.

Arviointisairaanhoidajalle siirtyy 50-70% uusista lähetteistä. Hoberg mukaan lähetteen tulosta ensimmäiseen arviointikäyntiin kuluu joitakin viikkoja arviointikäyntien välin olleessa 1-2 viikkoa.

Aluehallintovirasto toteaa, että terveydenhuoltolain 7 §:n mukaan Sosiaali- ja terveysministeriö (STM) laatii yhdessä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) kanssa yhtenäiset lääketieteellisen ja hammaslääketieteellisen hoidon perusteet. STM on julkaissut yhtenäiset kiireettömän hoidon perusteet vuonna 2019. Terveydenhuoltolain 52 §:n mukaisesti sairaanhoidopiirin kuntayhtymä vastaa siitä, että sekä kiireellisen että lähetteeseen perustuvan hoidon tarpeen arviointi ja hoito järjestetään yhtenäisin lääketieteellisin tai hammaslääketieteellisin perustein. Aluehallintovirasto toteaa, että Essoten aiemman valvonnan yhteydessä Essoten toiminnassa ja lähetekäytännöissä on tullut esille epäkohtia potilaiden tarpeen mukaisen hoidon järjestämisessä STM:n ”Yhtenäiset kiireettömän hoidon perusteet” -ohjeistuksen mukaisesti, erityisesti työnjaossa koskien Essoten mipä-palvelujen perus- ja erikoistason mipä-vastaanottojen toimintaa.

Aluehallintovirasto vastaanotti lisäselvityksenä 22.02.2021 yhdeksän potilaan sähköisen potilaskertomuksen potilasasiakirjakopioita. Aluehallintovirasto oli pyytänyt kopiot viiden ensimmäisen 1.8.2020 alkaen ulkoisella läheteellä tulleen potilaan ja viiden ensimmäisen 1.8.2020 alkaen Essoten sisäisellä läheteellä tulleen potilaan potilasasiakirjoista samalla

ajalla. Aluehallintovirasto pyrki siten seuraamaan keväällä 2020 laaditun ja 14.10.2020 päivitetyn toiminnan kuvauksen ja lähettämisohjeiden vaikutusta potilaiden läheteiden käsittelyyn ja tarpeen mukaisen hoidon järjestämiseen. Aluehallintovirasto toteaa, että potilasasiakirjat eivät antaneet lisätietoa potilaiden ohjautumisesta avohoidon mipä-vastaanottojen perus- tai erikoistason hoitoon pyynnön rajauksen puutteellisuuden vuoksi. Potilasasiakirjoissa oli mm. neljän osastohoitoon lähetetyn potilaan asiakirjat. Erään avohoitopotilaan kohdalla tuli esille hoitajan antama lääkenäyte mielialalääkkeestä ilman kirjausta lääkärin määräyksestä. Lääkenäytteiden antamisen käytäntöjen asianmukaisuus varmistetaan ohjaus- ja arviointikäynnillä 12.5.2022

Aluehallintovirasto toteaa, että selvityksen mukaan Essotessa on keväällä 2020 laadittu ja 14.10.2020 päivitetty toiminnan kuvaus ja lähettämisohjeet mipä-palveluihin. Kuten valvontakokouksessa kävi ilmi, sitä on jaettu Essoten alueen vastuulääkäreille. Arviointisairaanhoitajalle ohjattujen potilaiden hoitosuunnitelmat (hoidon arvio) vahvistetaan arviointikäyntien jälkeen arviointitiimissä. Aluehallintovirasto totesi valvontakokouksessa, että hoidon tarpeen arviointi voidaan katsoa tehdyksi vasta moniammatillisen tiimin arvioinnin jälkeen. Essoten edustajilla oli sama käsitys.

Edellä olevan perusteella aluehallintovirasto toteaa Essoten mielenterveys- ja päihdepalvelujen toiminnassa ja potilaiden ohjautumisessa hoitoon tapahtuneen selkiytymistä. Aluehallintovirasto kehottaa Essoten mielenterveys- ja päihdepalveluja varmistamaan tulevassa toiminnassaan, että lähetekäytännöt ovat STM:n yhtenäisen kiireettömän hoidon ohjeistuksen mukaisia ja palvelevat potilaan ohjautumista perus- tai erikoistason hoitoon. Asiaa seurataan ohjaus- ja arviointikäynnillä 12.5.2022.

4. Essoten palvelujen ja Pieksämäen kaupungin palvelujen yhteensovittaminen psykiatrisen erikoissairaanhoidon järjestämisessä

Valvontakokouksessa 29.10.2020 jäi epäselväksi, mikä on Essoten käsitys Pieksämäen kaupungin järjestämistä mielenterveyspalveluista, ja miltä osin palvelut kuuluvat Essoten järjestämiksi. Valvontakokouksessa Essoten terveyspalvelujen johtaja Seppälä kertoi Pieksämäellä ja Joroisissa olevan omia psykiatreja, joten potilasvirta ei suuntaudu Pieksämäeltä tai Joroisista Essoten palveluihin Mikkeliin. Aluehallintovirasto toi esille, että Pieksämäen kaupunki on virallisesti luopunut omasta erikoissairaanhoidostaan, mukaan lukien psykiatrisen erikoissairaanhoidon. Aluehallintovirasto totesi, että myös THL:n hoitoonpääsyilmoitusten perusteella Pieksämäen kaupunki ei tuota asukkailleen psykiatrisen erikoissairaanhoidon palveluja.

Essoten 22.2.2021 antamassa selvityksessä viitataan kuntayhtymän voimassa olevan perussopimuksen 3 §:ään, jonka mukaisesti Pieksämäen kaupunki on siirtänyt erikoissairaanhoidon koskevan järjestämisvastuunsa Essotelle. Selvityksen mukaan Pieksämäki on päättänyt osana omaa perusterveydenhuoltoa pitää yllä vahvaa mielenterveysvastaanoton palvelua, jossa heillä on työskentelemässä psykiatrian erikoislääkäreitä. Selvityksen mukaan Essoten erikoissairaanhoidon palvelut ovat pieksämäkeläisten käytettävissä. Selvityksessä todetaan, että kuten muuallakin erikoissairaanhoidossa, hoitovastuu siirtyy perustasolta erikoissairaanhoidon lähetteellä.

Aluehallintovirasto toteaa, että terveydenhuoltolain 33 §:n perusteella sairaanhoitopiirin kuntayhtymällä on velvollisuus vastata alueellaan erikoissairaanhoidon palvelujen yhteensovittamisesta väestön ja perusterveydenhuollon tarpeiden mukaisesti. Kuntien palveluvalikoimien ja niiden järjestämistapojen erilaisuutta rajoittaa perustuslain 6 §:n säännös yhdenvertaisuudesta. Perusoikeuksien toteuttamisessa pidetään erityisesti tärkeänä alueellista yhdenvertaisuutta.

Yhdenvertaisuusperiaate edellyttää, että toiminnasta vastaava taho järjestää toiminnan siten, että kaikilla ihmisillä, jotka kuuluvat toimijan vastuupiiriin, on mahdollisuus saada palveluja yhtäläisin perustein. Sairaanhoitopiirillä on vastuu erikoissairaanhoitoon lähetettyjen potilaiden ja kiireellistä erikoissairaanhoitoa tarvitsevien potilaiden hoidon järjestämisestä, mutta muilta osin vastuu säilyy kunnalla.

Edellä olevan perusteella aluehallintovirasto kehottaa Essoten hallitusta yhdessä Pieksämäen kaupungin kanssa suunnittelemaan ja kehittämään erikoissairaanhoitoa siten, että se muodostaa perusterveydenhuollon kanssa toiminnallisen kokonaisuuden ja että kaikille sairaanhoitopiirin jäsenkuntien asukkaille järjestetään palvelut samojen periaatteiden mukaisesti.

5. Hoitoonpääsy

Johtava lääkäri Hobergin selvityksen mukaan lähetteiden käsittelyaika ja hoitoon pääsy ajalla 1.1.-30.9.2020 toteutui siten, että uusia lähetteitä em. ajalla tuli yhteensä 986. Lähetteiden käsittelyyn kului yli kolme viikkoa kahdeksan lähetteen kohdalla (osuus 0.8 %). Hoidon tarpeen arviota odottavien määrä ja odotusaika 30.9.2020 oli psykiatrian palveluissa, alle kuusi viikkoa odottaneita oli kaksi. Yli kuusi viikkoa hoidon tarpeen arviota odottaneita ei ollut. Hoidon arvion toteutumisen mediaani oli 12 vuorokautta. Selvityksen mukaan hoitoon pääsyä odotti 30.9.2020 psykiatriassa yli kolme kuukautta odottaneita oli yksi potilas (4,2 %). Hoitoon pääsyn odotusajan mediaani oli 32 vrk.

Valvontakokouksessa 29.10.2020 johtajaylilääkäri Koski selvitti lähetteiden käsittelyä ja psykiatriseen hoitoon pääsyä. Aikavälillä 1.1.-31.8.2020 lähetteitä saapui 858 kpl ja samana aikana lähetteiden käsittelyajan mediaani oli 1 vrk. 31.8.2020 hoitoa odottavia potilaita oli 108, joista yli 90 vrk hoitoa odottaneita oli 7 ja yli 180 vrk odottaneita ei yhtään.

Odotusajan mediaani oli 22 vrk. 31.8.2020 hoidon tarpeen arviointeja odottamassa ei ollut ketään. Yli 21 vrk kestäneitä läheteiden käsittelyjä oli 8 kpl (n. 10 % kaikista läheteistä). Alle 23 vuotiaista potilaista hoitoa odottavia 31.8.2020 oli 18, joista hoitoa yli 90 vrk odottaneita ei ollut. Mediaaniodotusaika oli 14 vrk. Kosken mukaan hoitoonpääsyssä ei ollut havaittavissa ongelmia.

Aluehallintovirasto toteaa, että Essoten mielenterveys- ja päihdepalveluissa yli 23-vuotiaiden ja alle 23-vuotiaiden hoitoonpääsy toteutui lainmukaisesti. Hoitoonpääsyä seurataan ohjaus- ja arviointikäynnillä 12.5.2022.

6. Haitta- ja vaaratapahtumailmoitukset (Haipro-ilmoitukset)
Essoten 15.10.2020 antaman selvityksen mukaan kolmen kuukauden (heinä-syyskuu 2020) aikana tehtiin 97 Haipro-ilmoitusta. Samasta tilanteesta on saatettu tehdä useampi ilmoitus. Haitta- ja vaaratapahtumailmoituksissa korostuivat väkivalta, psyykkinen ja fyysinen kuormittuminen, ja ne painottuvat psykiatriseen osastohoitoon. Lääkehoitoon liittyi n. 20 ilmoitusta. Ilmoituksissa tuli esille paljon tiedonsiirtoon liittyvää ongelmia pääosin osastohoidossa, mutta muutama myös avohoidossa läheteisiin ja kirjaamiseen liittyen. Tilanne aiheutti hoidon viivästymistä, lääkehoidon ongelmia ja kirjaamiskäytäntöjen ongelmaa kuten kahteen paikkaan kirjausta.

Tiedonsiirtoon liittyviä olivat myös tilanteet, jossa lääkäri ei tehnyt lähetettä ja avohoidon hoitovastuu jäi epäselväksi. Tiedonsiirron ongelmiin liittyi myös perusteeton rajoitus tilanteessa, jossa tarkkailun päättymisen ei ollut mennyt tietoon. Epäselvyyttä oli myös hoitovastuun siirtymisessä perusterveydenhuollon palvelusta erikoissairaanhoidon. Esille tuli myös salassapitosäännösten rikkominen tulostusvaiheessa. Tiedonsiirron Mielenterveys- ja päihdepalvelujen eri toimijoiden

välillä todettiin todennäköisesti paranevan palvelujen siirtyessä Mielen ja kuntoutuksen taloon.

Aluehallintovirasto toteaa, että Haipro-ilmoituksissa korostuivat väkivalta potilaiden taholta, psyykkinen ja fyysinen kuormittuminen erityisesti osastoilla sekä tiedonsiirtoon liittyvät ongelmat. Aluehallintovirasto toteaa, että suurimmassa osassa ilmoituksia tuli esille suunnitelma tilanteen parantamiseksi. Erityisesti tiedonsiirron ja salassapidon asianmukaisuutta seurataan ohjaus- ja arviointikäynnillä 12.5.2022.

7. Lääkäripalvelujen saatavuus mipä-palveluissa

Essoten 15.10.2020 antaman selvityksen mukaan syyskuussa 2020 lääkäripalveluita oli käytettävissä riippuvuusvastaanotolla 87 tuntia kuukaudessa, perusterveydenhuollon mipä-vastaanotoilla 472 tuntia kuukaudessa, psykiatrian vastaanotoilla eri työryhmissä 542 tuntia ja osastoilla n. 930 tuntia. Akuuttityöryhmässä lääkärin työpanosta oli käytettävissä 81,5 tuntia kuukaudessa.

Aluehallintovirasto pyysi 23.10.2020 täydennystä lääkäripalveluita koskevaan kysymykseen. Lisätietoa pyydettiin lääkäreiden virkapohjien määrästä ja toteutuneesta lääkäripalvelusta virkapohjiin suhteutettuna henkilötötyvuosina. Palvelualuejohtaja Mutasen toimittaman vastauksen mukaan suurin vaje oli yleissairaалpsykiatrian työryhmässä, jossa tarvittavasta lääkäripanoksesta toteutui puolet. Vajasta tuli esille myös erikoissairaanhoidon psykiatrian vastaanotolla. Hoberg kertoi valvontakokouksessa virkapohjien täyttämisen olevan tavoitteena ja tarkensi mipä-palveluissa olevien lääkäreiden virkapohjien määräksi 18,5.

Valvontakokouksessa 29.10.2020 todettiin virkasuhteisia psykiatrian erikoislääkäreitä aikuisten palveluissa olevan yhteensä neljä, kaksi sairaalassa ja kaksi avohoidossa. Muut psykiatrit olivat ostopalvelulääkäreitä. Joissakin viroissa oli

muun erikoisalan lääkäreitä tai erikoistuvia lääkäreitä. Aluehallintovirasto totesi lääkäripalvelujen määrässä tapahtuneen kohennusta aiempaan valvontaan verrattuna, mutta virassa olevien psykiatrian erikoislääkäreiden osuus koko lääkärimäärästä todettiin erittäin pieneksi.

Aluehallintovirasto toteaa, että lääkäripulaa on pyritty korjaamaan ostopalvelutoiminnalla ja rekrytoinnin vahvistamisella. Virkalääkäreitä on edelleen vähän. Ohjaus- ja arviointikäynnillä 12.5.2022 selvitetään mipä-palvelujen lääkäritilannetta ja vuoden 2021 alusta perustetun ympäristökuntien vastuulääkäriin viran hoidon tilannetta.

8 Hoitojärjestelyt, mahdollisuus erikoistason palveluihin ja potilastietojärjestelmän käytön mahdollisuus asumispalveluyksiköiden mipä-asiakkaiden hoidossa

Essotelta pyydettiin selvitystä tehostetussa palveluasumisessa ja kotikuntoutuksen piirissä olevien mielenterveyspotilaiden hoitojärjestelyistä mipä-palveluissa. Essoten selvityksen mukaan sosiaalihuoltolain alaista asumispalvelua järjestetään henkilöille, jotka tarvitsevat erityisestä syystä apua tai tukea asumisessa tai asumisensa järjestämisessä. Yksiköissä on saatavilla tarvittava tiivis tuki yhdistettynä asumiseen ja muuhun arjen sujumiseen. Palveluasumiseen sisältyvät asiakkaan tarpeen mukainen hoito, kuntoutus ja ohjaus.

Selvityksen mukaan tehostetun asumispalvelun asiakkaina oleville mielenterveyskuntoutujille on nimetty hoitava psykiatrian erikoislääkäri Essoten mipä-vastaanotolta. Lääkäri tapaa vuosittain Mikkeliissä sijaitsevien asumispalveluyksiköiden asiakkaat, tarvittaessa asiakkaan luona asumispalveluyksikössä. Käyntiin kuuluu voinnin ja lääkehoidon seuranta, lääkemääräysten antaminen sekä ohjaus tarpeen mukaisesti jatkotutkimuksiin. Asiakkaan somaattisen voinnin hoito ja seuranta tapahtuu Mikkelin hyvinvointikeskuksen lääkärin vastaanotolla. Yhdyshenkilönä tehostetun palveluasumisen

yksiköihin toimii mipä-vastaanoton sairaanhoitaja. Tehtävässä korostuu kuukausittaisten laboratoriotutkimusten aikataulutus ja vastausten seuranta. Essoten kuntien hyvinvointikeskuksissa annetaan lääkäripalvelut mipä-palveluasumisen asiakkaille. Yhdyshenkilöinä toimivat asumispalveluyksiköiden sairaanhoitajat ja muu hoitohenkilökunta, jotka tekevät tarvittaessa ajanvarauksen lääkärille.

Aluehallintovirasto toteaa, että Essoten kuvaamien lääkäripalveluiden ja yhdyshenkilötoiminnan lisäksi on tärkeä mahdollistaa tarvittaessa hoitosuhteiden järjestyminen mipä-palveluissa yksilöllisen hoitosuunnitelman mukaisesti. Asiasta keskustellaan ohjaus- ja arviointikäynnillä 12.5.2022.

Erikoistason palvelut mielenterveyspalveluasumisen asiakkaille

Mipä-peruspalvelujen aiemmassa valvonnassa (ISAVI/8927/2019) tuli esille, etteivät tehostetun palveluasumisen piirissä olevat mielenterveyskuntoutujat saa juurikaan psykiatrisen erikoistason palveluja. Valvontaan liittyvässä selvityksessä 15.10.2020 oli jätetty vastaamatta, miten tällä hetkellä määritellään palveluasumisessa olevien asiakkaan hoitovastuun määräytyminen perus- tai erikoistason palveluihin ja perustelut käytännölle. Aluehallintovirasto pyysi selvitystä uudelleen. Essoten 22.2.2021 antaman selvityksen mukaan asiakkaiden seuranta varten mielenterveyspalvelujen lääkäri kiertää kaikki asumispalveluissa olevat potilaat vuosittain arvioiden potilaiden pyykkisen voinnin, toimintakyvyn, ajankohtaisen lääkityksen ja päivittäen tarvittaessa hoitosuunnitelmaa. Asiakkaiden voinnista on jatkuva konsultaatiomahdollisuus mielenterveyspalvelujen lääkärille, ja heidät ohjataan erikoissairaanhoitoon heidän psykiatrisen sairautensa vaikeutuessa. Voinnin vakauduttua he palaavat joko aiempaan hoitosuunnitelmaan tai erikoissairaanhoidossa päivitettyyn suunnitelmaan.

Edellä olevan perusteella aluehallintovirasto toteaa, että tehostetun palveluasumisen piirissä olevat mielenterveyskuntoutujat ohjataan asianmukaisesti psykiatriseen erikoissairaanhoidon psykiatrisen sairauden vaikeutessa.

Potilastietojärjestelmän rajatut käyttöoikeudet asumispalveluyksiköissä

Essoten selvityksen mukaan potilastietojärjestelmän rajattuja käyttöoikeuksia ei voida luovuttaa mielenterveyskuntoutujien asumispalveluita tarjoavien yksityisten palvelutuottajien käyttöön. Aluehallintovirasto pyrki jo aiemman Essoten valvonnan yhteydessä selvittämään käyttöoikeuksien luovuttamisen perusteita mielenterveyskuntoutujine palveluasumisessa. Aluehallintovirasto lähetti myös selvityspyynnön asiasta tietosuojavaltuutetun toimistoon vuonna 2019. Asiaan ei ole tullut ratkaisua. Selvityksessään 15.10.2020 Essote ei perustele kielteistä kantaansa potilastietojärjestelmän rajattuihin käyttöoikeuksiin mielenterveyspalveluasumisen toimintayksiköissä.

Sen sijaan selvityksen mukaan tällä hetkellä tieto lääkärin vastaanottokäynneillä asiakkaalle sovitusta asioista kulkeutuu asumispalveluyksikköön siten, että osalla asiakkaista on mukana saattajana joku palveluasumisyksikön työntekijä ja palveluasumisyksikön työntekijät saavat lääkärikäynnistä samanlaisen tiedon kuin asiakas itse. Selvityksen mukaan vastaanoton lääkäri lähettää käynnistä epikriisin asiakkaalle itselleen ja asiakas välittää tiedon palveluasumisyksikön työntekijöille. Myös palveluasumisyksikön henkilöstö voi olla asiakkaan puolesta puhelimitse yhteydessä Essoteen ja kysyä hoito-ohjeita.

Aluehallintovirasto toteaa, että Essoten oman selvityksen mukaan asiakkaan palveluasumiseen ja tehostettuun palveluasumiseen sisältyvät tarpeen mukainen hoito, kuntoutus ja ohjaus. Essoten aiempaan valvontaan (ISAVI/8927/2019)

liittyvissä selvityksissä ja asiakirjoissa tuli lisäksi esille, että asumispalvelun ostajana Essote edellyttää sopimuksissa palveluntuottajalta myös hoitajasuhteen järjestymistä asumispalvelua tuottavan palveluntuottajan toimesta. Tällä sopimukseen kuuluvalla asialla Essote perustelee selvityksessään ko. valvonta-asiassa ISAVI/8927/2019 sitä, ettei asumispalvelun asiakkaille järjestetä hoitosuhteita Essoten mipä-vastaanotolla.

Aluehallintovirasto toteaa, että potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (potilaslaki, 785/1992) 13 §:n mukaan terveydenhuollon ammattihenkilö tai muu terveydenhuollon toimintayksikössä työskentelevä taikka sen tehtäviä suorittava henkilö ei saa ilman potilaan kirjallista suostumusta antaa sivulliselle potilasasiakirjoihin sisältyviä tietoja. Jos potilaalla ei ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, tietoja saa antaa hänen laillisen edustajansa kirjallisella suostumuksella. Sivullisella tarkoitetaan tässä laissa muita kuin asianomaisessa toimintayksikössä tai sen toimeksiannosta potilaan hoitoon tai siihen liittyviin tehtäviin osallistuvia henkilöitä. Lain sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä (Asiakastietolaki, 784/2021), 15 §:n mukaan käyttöoikeuksien on perustuttava sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilön ja muun asiakas- ja potilastietoja käsittelevän henkilön työtehtävään ja annettavaan palveluun siten, että henkilöllä on käyttöoikeus vain työtehtävissään tarvitsemiinsa välttämättömiin asiakastietoihin, joihin hänellä on tiedonsaantioikeus. Asiakastietojen käsittelyn perusteena on oltava tietoteknisesti varmistettu asiakas- tai hoitosuhde tai muu lakiin perustuva oikeus.

Aluehallintovirasto toteaa, että sen selvityksistä saaman käsityksen mukaan mielenterveyskuntoutujien asumispalveluyksiköissä toimivat terveydenhuollon ammattihenkilöt ovat Essoten toimeksiannosta potilaan hoitoon tai siihen liittyviin tehtäviin osallistuvia henkilöitä.

Aluehallintovirasto toteaa myös, että terveydenhuoltolain 8 a §:n mukaan sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisissä palveluissa tai kun potilas muutoin tarvitsee sekä terveydenhuollon että sosiaalihuollon palveluja on sovellettava niitä terveydenhuollon ja sosiaalihuollon säännöksiä, jotka potilaan edun mukaisesti parhaiten turvaavat tuen tarpeita vastaavat palvelut ja lääketieteellisen tarpeen mukaisen hoidon.

Aluehallintovirasto toteaa, että asiakastietolain 15 §:n 2 momentin mukainen Sosiaali- ja terveysministeriön asetus on valmisteilla ja tulee voimaan 1.1.2023 (STM, suullinen tiedonanto 5.4.2022). Asetuksessa säädetään, mitä tietoja ammattihenkilöt ja muut asiakastietoja käsittelevät henkilöt työtehtävänsä ja annettavan palvelun perusteella saavat käyttää. Potilastietojen käyttöoikeutta tulevassa asetuksessa on suunniteltu sosiaalipalvelun toteutuksen tehtäviin (palveluasuminen ja tehostettu palveluasuminen, kotihoito, kotipalvelu, laitospalvelu, sosiaalinen kuntoutus ja ammatillinen perhehoito). Rajattu potilastietojen käyttöoikeus koskisi hoitosuunnitelmia, ajanvaraus- ja käyntitietoja sekä keskeisiä terveystietoja, joihin kuuluvat diagnoosit, riskitiedot, toimintakykytiedot, toimenpidetiedot, mittaukset, lääkitystiedot ja rokotukset.

Edellä olevan perusteella aluehallintovirasto toteaa, että viimeistään asiakastietolain 15 §:n täsmentyessä käyttöoikeuksia koskevalla asetuksella on Etelä-Savon sosiaali- ja terveystietojärjestelmän kuntayhtymällä mahdollisuus laajentaa potilastietojärjestelmän rajattua käyttöä koskemaan myös mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden asumispalveluyksiköitä. Aluehallintovirasto katsoo, että käyttöoikeus palvelisi asiakkaiden/potilaiden yhdenvertaisuutta ja mielenterveys- ja päihdepalveluasuminen asiakkaiden potilasturvallisuutta. Erityisesti mielenterveyskuntoutujien palveluasumisessa on paljon vaativia lääkehoitoja saavia, säännöllisessä

laboratorioseurannassa olevia asiakkaita, joilla on psyykkistä ja fyysistä monisairastavuutta. Asiasta keskustellaan ohjaus- ja arviointikäynnillä 12.5.2022.

9. Psykososiaalisen kuntoutuksen asiakkaiden saamat palvelut Aluehallintovirasto vastaanotti kesäkuussa 2020 epäkohtailmoituksen koskien psykososiaalisen kuntoutuksen asiakkaiden saamaa palvelua. Asia siirrettiin aluehallintovirastossa sosiaalityön ryhmän käsiteltäväksi (ISAVI/6039/2020).

Essoten 15.10.2020 antaman selvityksen mukaan psykososiaalinen kuntoutus on mielenterveys- ja päihdeasiakkaille jalkautuvaa kuntoutuksellista tukea psyykkisestä sairaudesta ja /tai päihderiippuvuudesta toipumiseen ja sairauden kanssa elämiseen. Kuntoutuksen välineitä voivat olla yksilöllinen psykososiaalinen tuki ja lähityö, toiminnalliset ryhmät, vertaistuki, osallistuminen vapaaehtoistoimintaan, työtoiminta sekä kaikki asiakkaalle tarjottavat palvelut ja tukitoimet osana sovittua suunnitelmaa. Selvityksessä todetaan, että sosiaalisella kuntoutuksella tarkoitetaan sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen keinoin annettavaa tehostettua tukea sosiaalisen toimintakyvyn vahvistamiseksi, syrjäytymisen torjumiseksi ja osallisuuden edistämiseksi.

Palvelulinjoina ovat 1) sosiaalihuollon psykososiaalinen kuntoutus ja 2) lääkehoidon toteuttamisen tukikäynnit. Lääkehoidon toteuttamisen tukikäynnit ovat valvottua lääkkeenottoa tai injektoiden antoa. Lääkehoidon toteuttamisen yhteydenotot menevät suoraan psykososiaalisen kuntoutuksen sairaanhoitajalle. Psykososiaalisen kuntoutuksen sairaanhoitaja toimii tiiviissä yhteistyössä vastuulääkärin kanssa ja osallistuu kerran viikossa mipä-vastaanoton moniammatilliseen tiimiin. Työryhmän vastuulääkärinä toimii ylilääkäri, jonka vastuulla ovat vuosikontrollit, hoidon suunnittelu yhteistyössä potilaan

kanssa, lääkitys, tiivis yhteistyö psykososiaalisen kuntoutuksen työryhmän kanssa.

Asiakkaat ohjautuvat psykososiaaliseen kuntoutukseen mielenterveys- ja päihdepalvelujen sosiaalityöntekijän tekemän palvelutarpeen arvioinnin kautta. Palvelu on hoitoa/muita palveluja tukeva, asiakkaan hoitovastuu on aina määritellyssä hoitoyksikössä (esim. mipä-vastaanotto, riippuvuusvastaanotto, muu terveydenhuollon toimipiste). Palvelu on tarkoitettu määräaikaiseksi, jonka aikana asiakasta opetetaan itsenäiseen lääkehoidon toteuttamiseen.

Sosiaalihuollon valvonta-asia ISAVI/6039/2020 otetaan esille ja siitä keskustellaan 12.5.2022 ohjaus- ja arviointikäynnillä.

10. Essoten Mipä-palveluissa toteutetun etäpalvelun asianmukaisuus Aluehallintovirasto totesi valvontakokouksessa 29.10.2020, että keväällä 2020 toteuttaman kyselyn mukaan Essoten Mipä-palveluiden vastaanottokäynneistä toteutui etänä yli puolet. Essoten mukaan etäpalvelut eivät korvaa lähipalveluja, vaan täydentävät niitä. Etäpalveluina on mahdollisuus saada yksilövastaanottoja, ryhmätoimintaa sekä päivätoimintaa. Essoten selvityksen etävastaanottoihin, myös mielenterveys- ja päihdepalveluissa, käytetään VideoVisitin alustaa. VideoVisit Oy:n sähköinen asiointi on auditoitu vuonna 2015. Vastaanotot toimivat selainpohjaisesti ja selaimet (kuten työasemat) ovat jatkuvan virustorjunnan piirissä ja uusimmista tietoturva- ja versiopäivityksistä huolehditaan jatkuvasti. Selvityksen mukaan VideoVisit seuraa aktiivisesti palvelun tietoturvallisuutta ja siihen kohdistuvia uhkia. Kaikki palveluun liittyvä liikenne on salattua ja palvelun käytöstä jää lokitiedot.

Edellä olevan perusteella aluehallintovirasto toteaa, että Essotessa etäpalvelut täydentävät lähipalveluita, ja Valviran ohje etäyhteyksistä toteutuu annetuissa etäpalveluissa.

Etäpalveluiden ajankohtaista osuutta käynneistä tarkastellaan ohjaus- ja arviointikäynnillä 12.5.2022.

11. Kuntoutusohjauksen ja sosiaalityön järjestäminen mielenterveys- ja päihdepalvelujen asiakkaille

Kuntoutusohjauksen riittävä ja asianmukainen saatavuus ja terveydenhuollon sosiaalityön osuus ovat tärkeä osa mielenterveys- ja päihdetyön moniammatillista toimintaa. Kokouksessa 29.10.2020 ei tullut esille kuntoutusohjauksen tai psykiatrisen sosiaalityön saatavuusasia mipä-palveluissa. Saapuneeseen huoli-ilmoitukseen liittyen aluehallintovirasto pyysi selvitystä ajankohtaisesta tilanteesta koskien kuntoutusohjauksen resursseja ja sosiaalityön järjestämistä mielenterveys- ja päihdepalvelujen asiakkaille. Essoten 22.2.2021 selvityksen mukaan mipä-palveluissa on avohoidon palveluissa yksi kuntoutusohjaaja, jolle asiakkaaksi tullaan moniammatillisten työryhmien kautta. Kuntoutusohjaaja vastaa potilaiden ammatillisen ja sosiaalikutoutuksen tarpeisiin, auttaa ja opastaa taloudellisen tuen ja sosiaaliturvan tarpeissa. Kuntoutusohjauksen toteutumisesta riittävällä tavalla keskustellaan ohjaus- ja arviointikäynnillä 12.5.2022.

Essoten selvityksen mukaan mipä-palvelujen sosiaalityössä on seitsemän sosiaalityöntekijän virkaa ja kolme sosiaaliohjaajan virkaa. Yhden sosiaalityöntekijän virka kohdentuu nuorisopsykiatristen palvelujen kokonaisuuteen. Muut sosiaalityöntekijät ja sosiaaliohjaajat työskentelevät aikuisten palveluissa. Tehtävät kohdentuvat sosiaalihuoltolain alaisiin palveluihin sekä terveyssosiaalityöhön kuuluviin moniammatillisiin tiimeihin. Asiakkaat ovat pääosin sosiaalihuoltolain mukaisia erityistä tukea tarvitsevia henkilöitä.

Aluehallintovirasto toteaa, että päätöksen liitteessä 2 kuvataan päätöksessä seurattavaksi suunnitellut asiat, jotka käsitellään Essoten mielenterveys- ja päihdepalvelujen ohjaus- ja arviointikäynnillä 12.5.2022.

Sovelletut oikeusohjeet

Liitteessä 1 mainitut.

Muutoksenhaku

Tämä päätös ei sisällä sellaista ratkaisua, johon oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (808/2019) 6 § 1 momentin mukaan voi hakea valittamalla muutosta.

Lisätietoja asiasta antaa tarvittaessa aluehallintoylilääkäri Marja Kuronen puh. 029 501 6800 (vaihde).

Terveystenhuollon ylitarkastaja Marja Hyvärinen

Aluehallintoylilääkäri Marja Kuronen

Tämä asiakirja on hyväksytty sähköisesti viimeiseltä sivulta ilmenevin tavoin.

Jakelu ja suoritemaksu

Essote, yhtymähallitus
Essote, mielenterveys- ja päihdepalvelut, palvelualuejohtaja
Minna Mutanen, vastaava ylilääkäri Antti Hoberg

Päätös on maksuton.

Tiedoksi

Pieksämäen kaupunki, terveysjohto, Pieksämäen kaupunkia koskeva päätöksen osa

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto, Valvira

Liitteet

Liite 1 Sovelletut oikeusohjeet

Liite 2 Aluehallintoviraston ohjaus- ja arviointikäynnillä
12.5.2022 esille otettavat, päätöksestä nousevat asiat

Liite 3 Ohjauskirje sosiaali- ja terveydenhuollon
muistutusmenettelyssä noudatettavista toimintatavoista
(ISAVI/9537/2020)

Tämä asiakirja ISAVI/6645/2020 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument ISAVI/6645/2020 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Hyvärinen Marja L 13.04.2022 12:19

Esittelijä Kuronen Marja 13.04.2022 12:15